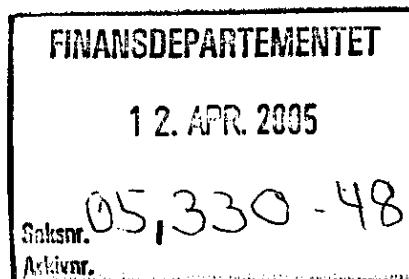

GS
GS000467

Oslo, 8. april 2005

Det kongelige Finansdepartement
Skattelovavdelingen
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
05/330 SL TV/rla

Vår ref.
/

HØRING - NOU 2005:2 UTTAKSUTVALGET - MERKNADER FRA NORGES REDERIFORBUND

Det vises til Finansdepartementets brev av 19. januar 2005, der frist for høringsmerknader er satt til 1. april 2004. Norges Rederiforbund er gitt utsettelse med høringsfristen til 8. april 2005.

Norges Rederiforbund vil innledningsvis kommentere forholdet mellom de ulike elementene i skattereformen, samt reformens opplegg for eierbeskatningen. Videre vil Rederiforbundet gi kommentarer til Uttaksutvalgets forslag til skattlegging av personlig næringsvirksomhet i deltakermodellen og den vedtatte aksjonærmodellen samlet. Avslutningsvis behandles Uttaksutvalgets forslag til beskatning av selvstendig næringsdrivende gjennom foretaksmodellen.

Vår uttalelse er særlig preget av det forhold at denne skattereformen så langt ikke har vært gjenstand for en samlet konsekvensvurdering av virkningen for private norske eiere.

Dette er bakgrunnen for at Norges Rederiforbund, i samarbeid med Næringslivets Hovedorganisasjon og Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, har analysert virkningen av skattereformen for eiermiljøene i Norge; både i forhold til den vedtatte aksjonærmodellen og Uttaksutvalgets forslag om beskatning av personlig eiet næringsvirksomhet. Konklusjonene fra denne analysen vil bli nærmere presentert nedenfor i avsnitt 2.1 og III.

I Hovedsynspunkter - hovedlinjene i skattereformen

Etter Rederiforbundets syn er det nødvendig med en helhetlig skatteréform som sikrer skattemessig likhet mellom ulike selskapsformer. Reformen må etablere en

konkurransedyktig eierbeskatning for å sikre tilstrekkelig fremtidig næringsutvikling i en stadig mer globalisert virkelighet.

Sentrale elementer i skattereformen slik den nå fremstår, innebærer imidlertid en risiko for svekkelse av det private, nasjonale eierskapet. Rederiforbundet ser en stor risiko for at vi etter valget har en skattepolitikk som, i forhold til målet om økt privat eierskap og styrket privat nasjonalt eierskap, ligger langt unna Regjeringens overordnede ambisjoner.

Sammen har nå de store næringsorganisasjonene stilt seg følgende spørsmål:

Hvordan virker skattereformen i forhold til målene om å fremme personlig norsk eierskap og privat sparing i en internasjonal virkelighet?

For å belyse en norsk eiers situasjon i forhold til utenlandske konkurrenter er det nødvendig å se en rekke elementer i sammenheng. Vi nevner: Hvordan måles bedriftenes skattemessige overskudd? Hva er den effektive selskapsskattesatsen? Hvordan gjennomføres utbytteskatten? Hvordan beregnes skatt på gevinst ved salg av aksjer? Er det formuesskatt på egenkapitalen og i så fall på hvilket nivå? Til sist: Hvilken skatte- og avgiftsregning utløses ved generasjonsskifter?

Når inntektsbegrepet og selskapsskatten ses i sammenheng, må det dessverre fastslås at skattenivået for norske bedrifters overskudd er av de høyeste i Europa. Før skattereformen av 1992 utgjorde skatten fra norske aksjeselskaper under to prosent av BNP. Nå er denne andelen over fem prosent.

Det er ikke nødvendig å gå lenger enn til Sverige for å avdekke en situasjon som er vesentlig gunstigere for private eiere enn i Norge. Sverige har et vesentlig smalere inntektsgrunnlag og avsetningsordninger som gjør at det skattemessige overskudd kan begrenses. Svenske myndigheter har fjernet arveavgiften, mens det norske Storting sist høst valgte å skjerpe beskatningen ved generasjonsskifte. I tillegg vises den svenske satsingen på næringslivet gjennom at personlige eiere i de fleste sammenhenger er fritatt for formuesskatt. Det er nettopp fremmet forslag til lettelser ved beskatningen av aktive eiere i ikke-børsnoterte selskaper i forhold til utbytteskatten.

Norges Rederiforbund forventer at Regjeringen i forbindelse med Revidert Nasjonalbudsjett;

- bidrar til å styrke troverdigheten til sin plan om en avvikling av formuesskatten gjennom et opplegg for fritak for formuesskatt på næringsformue som et ledd i avviklingen,
- etablerer virkelig verdi som skjermingsgrunnlag ved overgang til aksjonærmodellen, deltakermodellen og foretaksmodellen, samt fastsetter et risikotillegg i skjermingsrenten for alle tre modellene, slik at det personlige eierskapet styrkes fremfor å svekkes,

- unngår en særlig skjerpene beskatning av selvstendig næringsdrivende gjennom en innføring av et lønnsfradrag i foretaksmodellen, og
- legger til rette for en gjennomgang av arveavgiftsregelverket med sikte på en fremtidig avvikling.

Selv med en forventning om at formuesskatten fullt ut avvikles, kan det skjermingsregime som er under utvikling bli en svært negativ faktor for privat entreprenørskap og personlig eid næringsliv. Hele tilnærmingen med progressiv kapitalbeskatning bærer i seg en risiko for diskriminering av personlig eierskap og privat sparing. Utviklingen svekker helt åpenbart evnen til å løfte risikoprojekter.

Gjennom behandlingen i 2004 var skjermingsgrunnlaget i begrenset utstrekning gjenstand for oppmerksomhet. Norges Rederiforbund vil sterkt anbefale at det i forhold til alle modellene etableres en adgang til å få et skjermingsgrunnlag som best mulig reflekterer vedkommende foretaks og dets aktivas reelle verdi. Rederiforbundet kan ikke se noen argumenter for at det ikke introduseres tilsvarende teknikker for å hensynta dette behov som ved vedtakelsen av delingsmodellen i 1991. I 1991 sørget Stortinget for å få hensiktsmessige overgangsordninger knyttet til fastsettelsen av kapitalavkastningsgrunnlaget. Regjeringen bør nå fremme tilsvarende forslag i forhold til de aktuelle modellene.

Uttaksutvalget viser til at det er helt nødvendig for at alle de tre modellene skal fungere, at det introduseres et risikotillegg. Rederiforbundet støtter dette synspunktet.

I høringsuttalelsen behandles Rederiforbundets synspunkter i forhold til Uttaksutvalgets deltakermodell og den vedtatte aksjonærmodellen samlet, idet en rekke av Rederiforbundets anførsler gjelder begge modeller. Foretaksmodellen behandles i eget avsnitt.

II Det private norske eierskap og den samlede eierbeskatning – behov for justeringer i aksjonærmodellen og deltakermodellen

2.1 Sammenheng mellom eierskap og beskatning

Sammenhengen mellom det private eierskapet og den samlede eierbeskatningen har vært påvist ved en rekke anledninger. I St. medl. nr. 29 (2003-2004) understreket og fremhevet Regjeringen betydningen av det private eierskapet og at den norske samlede beskatningen av kapital ikke bør være for høy sammenlignet med andre land. Det ble her uttalt:

"Formuesskatten har flere alvorlige svakheter. Den svekker incentivene til å spare. Den skjeve og til dels vilkårlige verdsettingen av ulike formueskomponenter bidrar til å vri investeringene bort fra næringsvirksomhet. Dermed reduseres den samlede avkastningen av sparingen. Formuesskatten gjør det også vanskeligere å beholde virksomhet under norsk eierskap fordi den bare

rammer norske eiere. Den kan i tillegg forårsake skattemotivert flytting fra Norge. Det gjelder særlig eiere av bedrifter som børsnoteres og verdsettes høyt på grunn av forventet høye inntekter i fremtiden, men som har svak inntjening i en oppbyggingsperiode."

En full fjerning av formuesskatten er nødvendig for å styrke tilførselen av privat, langsiktig eierkapital til norsk næringsliv, slik at nyetablering, omstilling og vekst kan stimuleres. Et alternativ er en avvikling av formuesskatten på næringsformue. Det forhold at formuesskatten i stigende grad er en særnorsk skatt, øker dens relative skadelige effekter.

Beskatning av selskap og eier, og av kapitalinntekt og kapitalbeholdning, må ses i sammenheng. I skattereformen er det ikke tatt tilstrekkelig hensyn til dette når det innføres en utbytteskatt fra og med inntektsåret 2006, samtidig som formuesskatten opprettholdes.

Uttaksutvalget foreslår en tilsvarende uttaksbeskatning for personlige deltakere i ansvarlige selskaper fra 1. januar som for personlige aksjonærer, samt en foretaksmodell som innebærer en betydelig skatteskjerpelse for selvstendige næringsdrivende. Rederiforbundet kan ikke se at konsekvensene av å øke den totale skattleggingen av næringslivets eiere er tilstrekkelig drøftet, verken av Regjeringen eller Uttaksutvalget.

Marginalskatten på aksjeutbytte og aksjegevinster ut over skjermingsfradraget vil, for personlige aksjonærer og personlige selskap samlet sett, øke fra dagens 28 prosent til 48,16 prosent. I tillegg kommer formuesskatten. En formuesskatt kombinert med utbytteskatt vil derfor medføre en langt hardere beskatning av personlig eiet privat næringsvirksomhet enn dagens skattenivå. Ved at deler av formuesskatten opprettholdes, tvinges eierne til å ta ut kapital for å dekke skattekostnadene, samtidig som uttaket kan rammes av utbytteskatten. For personlig eid virksomhet blir marginalskatten også svært høy.

Som nevnt innledningsvis har de tre store næringsorganisasjonene sett det nødvendig å belyse den samlede virkningen av skatteomleggingen basert på en konkret forståelse av virkningene for eieren og vedkommendes bedrift. Disse analysene er foretatt av siviløkonom Petter Aabø i advokatfirmaet Selmer, og er dokumentert i rapporten "*Mikroøkonomiske konsekvensanalyser av ny skattereform*". Rapporten følger vedlagt. Modellen lagt til grunn i analysen bygger på forutsetninger som naturlig gjelder for mindre personlig eide foretak. Analysen er gjennomført for tre forskjellige foretakseksempler med forskjellig sammensetning i bruken av arbeid og kapital, og varierende lønnsomhet;

Foretak 1: Realkapitalintensivt (lavest lønnsomhet)

Foretak 2: Blanding av realkapital og humankapital (middels lønnsomhet)

Foretak 3: Humankapitalintensivt (høyest lønnsomhet)

De tre foretakseksemplene er analysert både som aksjeselskap og enkeltpersonforetak. Fokus har vært på virkningene av skattereformen. Målestokken på skattenivået er eierens og selskapets samlede effektive skattesats.

Analysen viser en økning i effektive skattesatser for alle foretakseksempler, og resultatene beskrives slik på side 7 i rapporten:

"Hovedresultatene for eierne av aksjeselskaper som omfattes av delingsmodellen og hvor aktiv eier tar ut lønn og også tilordnes positiv beregnet personinntekt, viser for eieren og selskapet sett under ett, en absolutt økning i effektiv skattesats mellom 6,8 og 9,0 prosentpoeng for de tre foretakstypene. Den relative økningen i effektiv skattesats er imidlertid i området 20% til 25% for alle de tre foretakstypene. Dette representerer en betydelig skatteskjerpelse. Skatteøkningen er drevet av at mottatt utbytte utover skjermingsfradrag i aksjonærmodellen er større enn beregnet personinntekt under delingsmodellen.

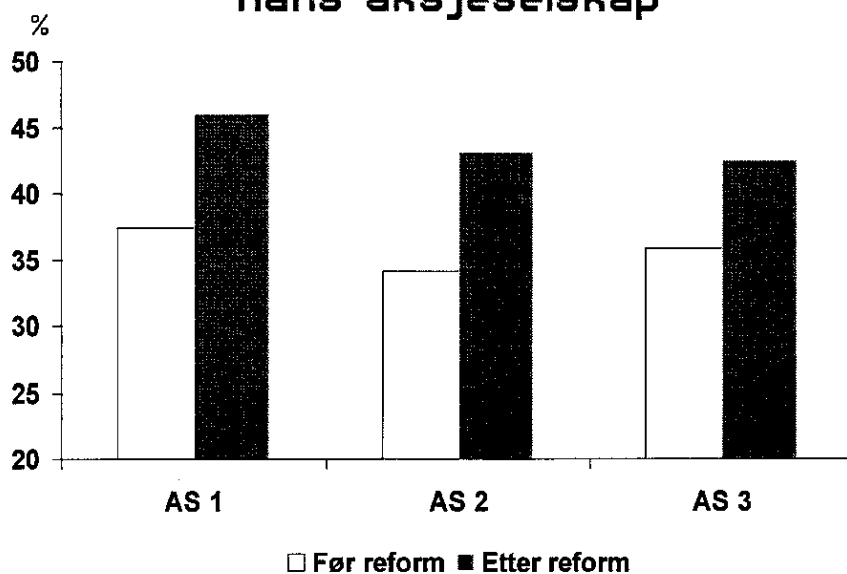
...

For eiere i selskaper som ikke er delingspliktige under delingsmodellen vil de nye skattemodellene representere en enda kraftigere skatteskjerpelse."

Selv om modellkjøringene som ligger til grunn for disse konklusjonene er basert på bestemte forutsetninger, er det grunnlag for å si at konklusjonene er generelt gjeldende. Hovedresultatene er robuste i forhold til varierende forutsetninger.

Figuren nedenfor viser effektene av den nye skattereformen for de ulike foretakstypene, og virkningen på eierens samlede effektive skattesats.

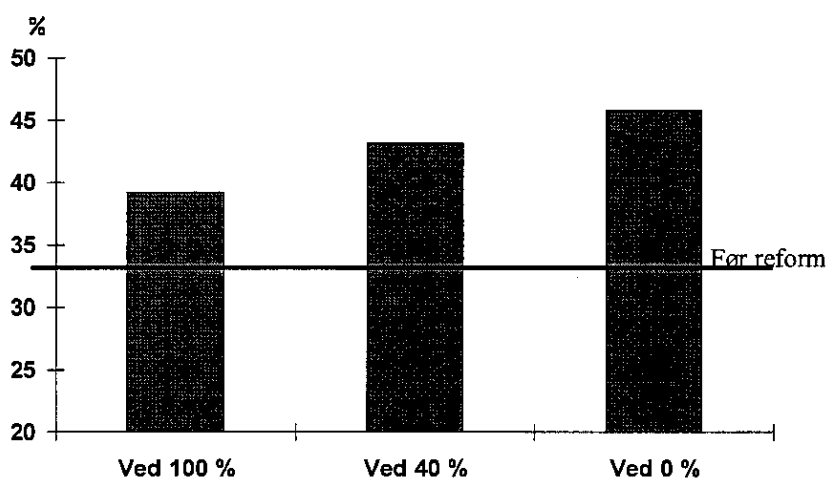
Effektive skattesatser for eieren og hans aksjeselskap

Modellberegningene bygger på en forutsetning om at skjermingsgrunnlaget tilsvarer 40 prosent av foretakets markedsverdi. Det er lagt stor vekt på kjøringer som viser samvariasjonen mellom skatteskjerpelsen og varierende skjermingsgrunnlag. Selv om skjermingsgrunnlaget settes til 100 prosent av markedsverdi, viser analysen likevel en klar skatteskjerpelse i de fleste sammenhenger.

Figuren nedenfor viser et tydelig bilde av at skjermingsregimet innebærer en skatteskjerpelse uavhengig av nivået på skjermingsgrunnlaget. Skjerpelsen er størst der skjermingsgrunnlaget avviker vesentlig fra markedsverdiene i selskapet.

Effektive skattesatser for eieren og hans aksjeselskap med varierende skjermingsgrunnlag - for AS 2

Særlig alarmerende er det at analysen viser at skattereformen gir en økning i den effektive skattesatsen på mellom 3 og 6,5 prosentpoeng for aktive eiere av aksjeselskaper som omfattes av delingsmodellen, selv med en full fjerning av formuesskatten, jf. side 10 i rapporten.

Formuesskatten har særlig negative effekter. Den bidrar til en vridning bort fra det norske personlige eierskapet, ettersom verken stat, kommuner, institusjonelle investorer eller majoriteten av utlendinger betaler formuesskatt. Modeller der skattleggingen er basert på uttak, gir tilsvarende vridningseffekter. Resultatet er at private investorer i økende grad vil fortrenses til fordel for institusjonell, offentlig og utenlandsk kapital.

Norges Rederiforbund kan ikke akseptere et opplegg som medfører økt beskatning av kapitalens avkastning, samtidig som skattleggingen av kapitalkilden opprettholdes. Det fremstår både som inkonsekvent og ulogisk at myndighetene, som et ledd i en programfestet avvikling av formuesskatten som skatteart, øker den samlede kapitalbeskatningen.

Rederiforbundet anmoder derfor på nytt Regjeringen om å medvirke til avvikling av formuesskatten i sin helhet før en utbytte- og uttaksbeskatning innføres. Dersom det i

første omgang ikke er mulig å fjerne hele skattearten, bør det som et ledd i avviklingen gjennomføres et fritak for formuesskatt på næringsformue.

2.2 Skjermingsgrunnlaget må settes til reelle verdier ved overgang til et system med utbytte- og uttaksbeskatning

Kostpris er, slik Uttaksutvalget påpeker, et naturlig utgangspunkt for skjermingsgrunnlaget både i aksjonærmodellen og deltakermodellen. Imidlertid vil det ved overgangen til et system med uttaksbeskatning være behov for særskilte overgangsregler.

For aksjonærmodellen er det vedtatt at aksjenes kostpris med tillegg for RISK skal danne grunnlaget for skjermingsfradraget ved overgang til nytt system. Uttaksutvalget har for deltakermodellen foreslått at det er de skattemessige verdier 31. desember 2005, korrigert for over- og underpris ved erverv, som skal utgjøre skjermingsgrunnlaget.

Rederiforbundet er av den oppfatning av skjermingsgrunnlaget for alle modeller bør reflektere foretakenes reelle verdi. Ved innføringen av delingsmodellen ble et slikt overordnet hensyn ivaretatt gjennom et sett av alternative verdilurderingsmuligheter. Vi kan ikke se at det er noe prinsipielt grunnlag for å endre denne tilnæringsmåten ved overgang fra delingsmodellen. Det bør derfor utformes overgangsregler som ivaretar den reelle verdien av selskapet. Det vises i denne forbindelse også til prinsippene som ble lagt til grunn ved utarbeidelsen av overgangsreglene i 1991.

I forhold til aksjonærmodellen gis det ikke adgang til å benytte oppregulerte takstverdier fra 1992 som grunnlag for beregning av skjermingsgrunnlaget. Etter Rederiforbundets syn er dette et urimelig utgangspunkt. Det vises i denne sammenheng til at overgangsreglene fra 1991 ble gitt i forbindelse med overgang fra skattefri til skattepliktig realisasjon av aksjer. Oppregulering av inngangsverdiene per 1. januar 1992 skulle således motvirke skattlegging av kapital opptjent forut for dette. Å ikke lenger ta hensyn til dette fremstår som lite rimelig, og er i strid med de klare føringer Stortinget i sin tid ga.

Rederiforbundet foreslår derfor at selskapet gis adgang til å velge mellom historisk kostpris, oppregulerte takstverdier fra 1992 og selskapets verdijusterte egenkapital ved fastsettelsen av skjermingsgrunnlaget både innenfor den vedtatte aksjonærmodellen og Uttaksutvalgets forslag til deltakermodell. Dette innebærer at det legges til rette for at selskapene selv får utført taksering på samme måte som i 1992.

2.3 Skjermingsrenten i både aksjonærmodellen og deltakermodellen må gis et risikotillegg

Skjermingsrenten er i aksjonærmodellen fastsatt til årlig etter skatt verdi av årgjennomsnittet på renten for obligasjoner med fem års løpetid i inntektsåret. Samtidig er muligheten til fullt ut å benytte fremførte skjermingsfradrag avskåret.

Etter Rederiforbundets oppfatning vil en skjerming basert på renten på femårige statsobligasjoner, med store begrensninger i bruken av fremført skjermingsfradrag, ikke være egnet til å gjøre utbytteskatten nøytral.

Dette forholdet påpekes også av Uttaksutvalget på side 58 i innstillingen, der utvalget uttaler at aksjonærmodellen ikke gir en nøytral beskatning som følge av begrenset adgang til å utnytte skjermingsfradraget. Utvalget påpeker at en slik effekt også vil gjøre seg gjeldende for skjermingsfradraget i deltakerlignede selskaper. Dette selv om denne effekten vil utjevnes noe ved at skjermingsfradraget løpende vil bli utlignet innenfor en deltakers eierandel og således knyttes til deltakerens samlede eierandel. Slik utjevning skjer ikke i aksjonærmodellen der skjermingsfradraget er tilknyttet hver enkelt aksje.

Av praktiske hensyn, sammen med hensyn til sammenhengen i regelverket, foreslår likevel ikke utvalget en åpning for å benytte ubenyttet skjermingsgrunnlag ved reinvestering i andre andeler i deltakerlignede selskaper. Det foreslås heller ingen tilpasninger i aksjonærmodellen på dette punkt.

Utvalget stiller imidlertid som et avgjørende vilkår for en innføring av en deltakermodell, basert på prinsippene i aksjonærmodellen, at skjermingsrenten gis et risikotillegg, og uttaler videre på side 58 i innstillingen:

"Dermed har utvalget funnet at man for å balansere modellens avvik fra en systematisk beskatning på dette punkt, burde innføre et sjablonmessig tillegg til skjermingsrenten. Rent teoretisk vil ikke dette gi 100 % treffsikkerhet. Imidlertid vil det være en praktisk måte å rette opp en asymmetrisk skattebelastning som er resultatet av at lovgiver ut fra rent praktiske betraktninger har valgt å avvike fra en teoretisk riktig løsning for ubenyttet skjermingsfradrag."

Uttaksutvalget påpeker at et slikt sjablonmessig tillegg til skjermingsrenten i deltakermodellen må følges av tilsvarende tillegg i aksjonærmodellen, jf. innstillingens side 29 og 58:

"Et sjablontillegg til skjermingsrenten i deltakermodellen vil ut fra nøytralitetshensyn forutsette en vurdering av et tilsvarende tillegg til skjermingsrenten i aksjonærmodellen".

Begrenset adgang til å fremføre skjermingsfradraget både i aksjonærmodellen og deltakermodellen vil ikke kunne oppveies av det sjablonmessige risikotillegget, selv om et slikt tillegg vil kunne avhjelpe effektene. Etter Rederiforbundets syn fører den manglende mulighet til å fremføre skjermingsfradraget, slik som utvalgsmedlem Karl Ove Aarbu påpeker, til at staten reelt kun har en oppsiderisiko for at investeringen gir en avkastning utover skjermingsrenten. Staten tar ikke risiko for at avkastningen er under skjermingsrenten.

Det vises også i denne forbindelse til Uttaksutvalgets konklusjoner knyttet til fastsettelsen av skjermingsrenten i foretaksmodellen, se nærmere om dette under avsnitt III.

Effekten av prisstigningen er for øvrig et vesentlig argument for et tillegg i skjermingsrenten, jf. avsnitt 2.4 for en nærmere gjennomgang av dette.

Norges Rederiforbund vil anbefale Regjeringen å følge Uttaksutvalgets anbefaling om å gi skjermingsrenten et sjablonmessig og substansielt risikotillegg som kan avhjelpe de innebygde svakhetene som ligger i modellene slik disse nå er utformet.

2.4 Skjermingsgrunnlaget- og renten – effekten av prisstigning

I forhold til hele skjermingskonseptet vil Rederiforbundet henlede oppmerksomheten på en mer grunnleggende svakhet som ikke har vært med i drøftelsen så langt – nemlig effekten av prisstigningen.

For den enkelte aksje varierer skjermingen med historisk verdi. Lav historisk verdi vil kunne ha å gjøre med at skjermingsgrunnlaget ikke er korrigert for prisstigning. Forklaringen på dette er at vårt skattesystem i utgangspunktet er nominalistisk – det kjenner ikke inflasjon. En vel kjent effekt av dette er at det betales skatt også av den delen av en renteinntekt som kun er kompensasjon for prisstigningen.

Det har vært oppfattet som helt utenfor praktisk rekkevidde å bygge inflasjonskorleksjon direkte inn i skattesystemet. Det betyr ikke at effektene av inflasjon ikke har vært med i overveielene ved fastsettelsen av sentrale parametre i skattesystemet. Den "lave" skattesatsen på kapitalinntekt, nettoskattesatsen på 28 prosent, er påvirket av slike vurderinger. I 1992 ble det lagt til grunn at med en nominell skatt på 28 prosent vil skatten på realavkastningen av kapital være på linje med den høyeste marginalsattesatsen for lønnsinntekt.

Skjermingsteknikken innebærer en økende avstand mellom den historiske verdi som bestemmer skjermingen og den reelle verdi av de aktiva som skal ha sin tilordnede avkastning.

Ved skattereformen av 1992 ble det i en rekke sammenhenger tatt hensyn til slike forhold. For å sikre at historiske inflasjonsgevinster ikke skulle bli gjenstand for gevinstbeskatning, fikk aksjeselskapene adgang til å la seg taksere for å få frem den reelle verdien ved systemskiftet i 1992. Tilsvarende ble det gitt adgang til å fastsette kapitalavkastningsgrunnlaget i delingsmodellen etter fire forskjellige metoder for å ivareta det samme formål.

Det opplegget som nå dels er vedtatt og dels er under forberedelse er meget svakt i denne sammenheng.

Virkingen av det nominalistiske systemet for skjermingsgrunnlaget er særlig alvorlig for kapitalintensiv virksomhet og forsterkes av aksjonærmodellens incentiv til

oppbygging av skattekreditter inne i selskapene. Denne skadelige skjevheten vil dessuten forsterkes over tid og med økende prisstigning.

Det er videre åpenbart at verdien av skjermingen vil falle i takt med inflasjonen. Det vil oppstå en økende ubalanse mellom verdiene inne i selskapene og skjermingsgrunnlaget.

Effekten av prisstigningen er et vesentlig argument for at skjermingsgrunnlaget ved overgang til både aksjonærmodellen, deltakermodellen og foretaksmodellen må baseres på reelle verdier. Videre må skjermingsrenten inneholde et risikotillegg, slik at nye virksomheter over tid ikke vil få betydelige effekter som følge av en stadig økende avstand mellom reell verdi og kostpris.

Dette begrenser skadevirkningene av inflasjonseffektene og sikrer likebehandling så vel innefor det enkelte selskapet som mellom selskapene og foretaksformene.

2.5 Skjerming i låneforhold – behov for samordning

I den vedtatte aksjonærmodellen gjennomføres det en ekstrabeskatning av renteinntekter på lån fra privatpersoner til selskaper når renten overstiger et visst nivå. Hensikten er at midler ikke skal kunne overføres fra selskap til aksjonær uten utbyttebeskatning. Begrensningene på å yte lån er ikke avgrenset til lån fra aksjonærer i selskapet, men gjelder lån fra personlige skattytere generelt.

Uttaksutvalget foreslår at det samme prinsipp gjøres gjeldende innenfor deltakermodellen når lån ytes fra deltaker til selskap. Dette begrunnes entydig med at det er vedtatt et slikt regelverk for lån innenfor aksjonærmodellen.

I motsetning til i aksjonærmodellen foreslår utvalget å begrense skattleggingen av renteinntekter til deltakere i selskapet, og personer i direkte interessfellesskap med deltakeren. Skjermingsrenten for slike renteinntekter foreslås videre fastsatt på årsbasis *i forkant* av den aktuelle beregningsmetode. I følge utvalget vil dette gi økt forutberegnelighet for skattyter, samt at selskap og långiver gis muligheten til å tilpasse seg slik at ekstrabeskatning på renteinntekter unngås. I tillegg foreslås det et terskelbeløp på kroner 500.000,- ut fra hensynet til etterlevelseskostnader og administrasjon.

Norges Rederiforbund støtter denne tilnærmingen til låneproblematikken. På denne måten ivaretas behovet for å forhindre omgåelse av uttaksbeskatningen, samtidig som skattyter får et praktikabelt regelverk å forholde seg til. Slik regelverket nå er utformet for aksjonærmodellen, fremstår det som unødvendig krevende i forhold til behovet for å avskjære tilpasninger.

I aksjonærmodellen er det teknisk valgt en tilpasning til låneproblematikken som vil gi betydelige utfordringer for skattyter. Renten skal fastsettes månedlig, og i tillegg er det ikke åpnet for å legge til grunn et terskelbeløp. Dette medfører, som utvalget påpeker, en månedlig avstemming av lånesaldoen i de tilfeller renten ligger over

skjermingsrenten. I tillegg stiller utvalget spørsmål ved at det ikke er fastsatt noe terskelbeløp i aksjonærmodellen for å unngå omfattende og månedlige beregninger i situasjoner der skattebeløpene er svært marginale. Det påpekes at denne type regler neppe er i tråd med prinsippene om en verdiorientert ligning.

Videre er Rederiforbundet, som utvalget, av den oppfatning at en regel om beskatning av renter på lån til selskap ikke bør omfatte enhver privatperson, slik det er lagt opp til i aksjonærmodellen. Ekstrabeskatningen av renter på lån til selskapet bør begrenses til aksjonærer og deltakere med større eierandeler.

Norges Rederiforbund anmoder om at det i aksjonærmodellen gjøres en ny vurdering av regelverket knyttet til lån fra personlig skattyter til aksjeselskap, basert på Uttaksutvalgets anbefalinger. Regelverket bør begrenses til aksjonærer med større eierposter. Videre bør skjermingsrenten, slik som foreslått i deltakermodellen, fastsettes på årlig basis *i forkant* av det aktuelle inntektsår.

2.6 Overgangsregler til fritaksmetoden – behov for nye og endrede regler

Ved innføring av fritaksmetoden ble det gitt overgangsregler om overføring av personlig eide aksjer som tingsinnskudd i et nystiftet aksjeselskap, allmennaksjeselskap eller tilsvarende selskap i andre EØS-land, når det i henhold til stiftelsesdokumentet skjer en overføring av aksjene til dekning av hele eller deler av aksjekapitalen. Overgangsregelen stiller som krav at det mottakende selskap blir eier av minst 90 prosent av aksjekapitalen i de overførte selskaper, og medfører at inngangsverdien, herunder RISK, på de overførte aksjene videreføres på vederlagsaksjene.

Uten overgangsregler til fritaksmetoden ville aksjonærer som eier aksjer gjennom investeringsselskaper komme i en gunstigere skattemessig posisjon enn aksjonærer som eier sine aksjeposter direkte.

Formålet med den nye overgangsregelen er at personlige skattytere skal kunne etablere indirekte aksjeeie, slik at de i det nye skattesystemet blir likebehandlet med skattytere som fra starten av har eiet aksjer gjennom et investeringsselskap.

Etter Rederiforbundets syn er den vedtatte overgangsregelen slik den nå er utformet, ikke egnet til fullt ut å likestille indirekte og direkte aksjeeie ved overgangen til et nytt skattesystem. Kravet om at holdingselskapet må bli eier av 90 prosent av aksjekapitalen i de overførte selskaper representerer i praksis en betydelig begrensning av overgangsregelens anvendelsesområde – både i familieeide selskaper og for aksjonærer med en stor spredning av sine eierposisjoner, og vanskeliggjør en naturlig tilpasning til fritaksmetoden.

Mange familieeide selskaper er strukturert slik at hver av familiemedlemmene har sine eierandeler i familieselskapet i egne investeringsselskaper.

Kravet om 90 prosents eie ved overføring til nystiftet investeringsselskap er begrunnet i regelverket om konsern-RISK, jf. Innst.O. nr. 10 (2004-2005) side 63. Det uttrykkes i innstillingen bekymring for at negative-RISK beløp gjennom tilpasning kan gå tapt, samt at positive-RISK beløp urettmessig vil bli overført på det overtakende selskap dersom det ikke oppstilles et 90 prosents krav.

Etter Rederiforbundets oppfatning er henvisningen til reglene om konsern-RISK mindre treffende i denne sammenheng, hvor formålet er å likestille aksjonærer som har valgt personlig eierskap med aksjonærer som har valgt eierskap gjennom investeringsselskaper.

For det første er reglene om konsern-RISK frivillige. Fastsettelsen av konsern-RISK skjer på forespørsel fra selskapet selv, og allerede gjennom denne frivilligheten skapes det tilpasningsmuligheter. Videre er det gjerne slik at morselskapet i RISK-konsernet ikke er den personlige aksjonærens investeringsselskap, men morselskapet i selve forretningskonsernet. Ofte vil den personlige aksjonærens investeringsselskap kontrollere mindre enn 90 prosent av det familieeide forretningskonsernet og verken få tilordnet negativ eller positiv RISK.

Denne vanlige struktureringen av personlige investeringsselskap fører til at en eventuell negativ-RISK i det underliggende forretningskonsernet uansett vil falle bort ved innføring av fritaksmetoden. Av hensyn til likebehandling er det dermed naturlig at negativ-RISK også faller bort der et investeringsselskap stiftet etter overgangsregelen, overtar mindre enn 90 prosent av det overførte selskap. Tilsvarende vil positiv-RISK kun tilordnes dersom eierandelen er under 90 prosent.

Rederiforbundet foreslår at overgangsregelen gjøres mer praktisk gjennom å oppheve kravet om at det overtakende selskap må overta 90 prosent av det overførte selskap, og erstatte dette med et krav om en pliktig beregning av konsern-RISK der det overtakende selskap blir eier av 90 prosent eller mer av de overførte selskaper. På denne måten sikres tilstrekkelig fleksibilitet, samt at mulighetene for tilpasning begrenses.

Uttaksutvalget har i sin innstilling foreslått en deltakermodell for personlige deltakere. Upersonlige deltakere gis adgang til å realisere sine andeler under fritaksmetoden, parallelt med hva som gjelder for personlige og upersonlige aksjonærer. Det vil derfor være behov for en overgangsregel som gir personlig deltaker mulighet til å foreta skattefrie overføring av andelen til et holdingaksjeselskap. Den personlige deltaker vil da bli likestilt med skattyter som opprinnelig har eid andelen i deltakerlignet selskap gjennom et aksjeselskap.

Norges Rederiforbund anmoder om at den vedtatte overgangsregel for personlige aksjonærer tilpasses slik som beskrevet ovenfor, samt at denne gjøres gjeldende for personlige deltakere som vil omfattes av deltakermodellen.

2.7 Særlig om arv og diskontinuitet

Arvingens inngangsverdi ved arv av aksjer, aksjefondsandeler og grunnfondsbevis var tidligere kun begrenset oppad til omsetningsverdien lagt til grunn ved arveavgiftsberegningen. Tilsvarende gjaldt ved overføring av aksjer mv. ved gave.

Grunnlaget for *arveavgiftsberegningen* skulle i utgangspunktet være omsetningsverdi, men for andeler i deltakerlignede selskaper og ikke-børsnoterte aksjer har arvingen bare kunnet *velge* om avgiftsgrunnlaget skulle settes til 100 prosent eller 30 prosent av aksjens andel av selskapets skattemessige formuesverdi. Ved innføringen av aksjonærmodellen ble det vedtatt at givers eller arvelaters kostpris og skjermingsgrunnlag skal videreføres til mottakeren eller arvingen – det innføres dermed et kontinuitetsprinsipp. Dette innebærer at latent gevinst/tap overføres til mottaker.

Synspunktet var at økt inngangsverdi, og derigjennom økt skjermingsgrunnlag ved bruk av diskontinuitet, ville medføre at arvemottaker vil kunne ta ut et høyere skattefritt utbytte etter, enn det arvelater kunne ha tatt ut før generasjonsskiftet. Bruk av kontinuitetsprinsippet for aksjer og andeler som omfattes av aksjonærmodellen ble derfor pålagt.

Endringsforslagene kan isolert sett begrunnes faglig på bakgrunn av innføringen av aksjonærmodellen og den foreslåtte deltakermodellen. Imidlertid er det ikke foretatt noen konsekvensvurderinger, og det er svært uheldig at en innstramning ikke er sett i sammenheng med modellenes mer grunnleggende virkning for det private eierskapet i Norge.

En overgang til et kontinuitetsprinsipp ved arv vil innebære en betydelig skatte-skjerpelse, særlig for arvinger i familieeide foretak, jf. sammenhengen i dagens regelverk mellom beregning av skattepliktig realisasjonsgevinst og arveavgiftsgrunnlaget. De vedtatte reglene som fastsetter inngangsverdien til den laveste av enten arveavgiftsgrunnlaget eller arvelaters inngangsverdi (kostpris), medfører at reglene vil slå ut til arvemottakers ugunst dersom det er planlagt salg kort tid etter generasjonsskiftet.

Situasjonen kan bli at skattyter først må betale arveavgift av et høyt arveavgiftsgrunnlag, og deretter gjennomføres en gevinstbeskatning basert på en lavere inngangsverdi. Dette vil i så tilfelle medføre en ikke ubetydelig dobbelbeskatning av de arvede verdier. Etter vår vurdering er det svært uheldig at de foreslåtte reglene, som i utgangspunktet kun er ment å avverge uheldige sider av aksjonærmodellen, gir slike virkninger.

Uttaksutvalget drøfter ikke problemstillingen, men viser på side 91 i innstillingen til at deltakermodellen innebærer det "*samme behov for kontinuitet ved arv og gave av visse aksjer og andeler, jf. sktl. § 10-33*", og gir bestemmelsen tilsvarende anvendelse for deltakere som omfattes av deltakermodellen.

I Sem-erklæringen markerer regjeringspartiene en meget bevisst målsetting med hensyn til utformingen av de skatte- og avgiftsmessige vilkår for gjennomføringen av generasjonsskifter i det private næringslivet. På denne bakgrunn har Zimmerutvalget, jf. NOU 2008: Arveavgift, som blant annet foreslo et pliktig kontinuitetsprinsipp, ikke vært fulgt opp.

Globaliseringen, det økte konkurransetrykket, den sterke svekkelsen av norsk næringsliv de siste årene og den internasjonale konsolideringen i næringslivet tilsier tilbakeholdenhet med å øke belastningen ved generasjonsskifter.

Generasjonsskiftene er en svært sårbar fase i bedriftenes utvikling, og den internasjonale trenden går i retning av reduksjon og avvikling av arveavgiften ved generasjonsskifter. Dette er senest synliggjort ved det svenske vedtaket om full avvikling av arveskatten. Dette er begrunnet utfra næringspolitiske hensyn. Dette standpunktet er sammenfallende med Norges Rederiforbunds holdning slik den ble formulert i vår uttalelse - datert 11. desember 2000 - til Zimmerutvalgets utredning.

I den siste fasen av Stortingets behandling av Skattereformen av 1992 - konf. Innst.O.nr. 47 (1992-93) og Innst.O.nr. 52 (1992-93) ble det samlede regime for generasjonsskifter drøftet. Stortingets klare intensjon var at vilkårene for privat eie ikke skulle forringes sammenlignet med situasjonen før skattereformen og i forhold til andre land. Rent konkret innebar dette innføring av 70 prosentrabatten for andeler i deltakerlignede selskaper og for aksjer i ikke-børsnoterte selskaper i grunnlaget for arveavgiften og en valgmulighet mellom kontinuitet og diskontinuitet.

På denne bakgrunn vil Norges Rederiforbund tilrå at regelen om pliktig kontinuitet revurderes både i forhold til den vedtatte aksjonærmodellen og den foreslåtte deltakermodellen. Alternativt kan kontinuitetsprinsippet begrenses kun til fastsettelsen av skjermingsgrunnlaget. Arvemottaker vil da overta arvelaters skjermingsgrunnlag, mens adgangen til å legge prinsippet om diskontinuitet til grunn opprettholdes for inngangsverdiene. Dette er en parallell til at takstverdiene fra 1992 ikke kan legges til grunn som skjermingsgrunnlag i aksjonærmodellen, men likevel kan benyttes som inngangsverdi ved realisasjon av aksjeposten.

De skatte- og avgiftsmessige rammebetingelsene for generasjonsskifter må ikke under noen omstendighet endres i negativ retning uten konsekvensanalyser hvor endringene er sett i sammenheng med den økte beskatningen som følge av innføringen av aksjonærmodellen og den foreslåtte deltakermodellen.

Uavhengig av dette må det imidlertid foretas en helhetlig gjennomgang av arveavgiftsregelverket med sikte på en avvikling.

III Foretaksmodellen

Regjeringens opplegg i skattemeldingen forutsatte et teknisk likeformet skjermings-system for alle foretaksformene.

Uttaksutvalget vurderer det imidlertid slik at det ikke er praktikabelt å gi personlige næringsdrivende – enkeltpersonforetakene - de mulighetene til skatteutsettelse som ligger i en uttaksmodell.

Utvalget foreslår at det ikke bør gjennomføres beskatning ved utdeling fra enkelt-personforetak, men at ekstrabeskatningen bør skje løpende. Dette innebærer at det som erstatning for dagens delingsmodell fastsettes personinntekt for den avkastning som overstiger et skjermingsgrunnlag. I motsetning til under deltakermodellen vil det således for selvstendig næringsdrivende fortsatt bli beregnet en personinntekt som inngår i grunnlaget for trygdeavgift og toppskatt. Dette skaper en skattemessig forskjellsbehandling mellom ulike foretaksformer som ikke er ønskelig.

I følge utvalget vil en uttaksmodell bli svært komplisert for denne gruppen næringsdrivende fordi virksomhetens økonomi og den næringsdrivendes privatøkonomi er integrert i enkeltpersonforetak.

Etter Rederiforbundets syn er foretaksmodellen i realiteten en videreføring av en innstrammet delingsmodell, der kun risikofri avkastning av investert kapital skjermes mot skattlegging som personinntekt.

Uttaksutvalget foreslår i sin innstilling et risikotillegg i skjermingsrenten på linje med dagens delingsmodell, men er uklar når det gjelder skjermingsgrunnlaget. Utvalget antyder et behov for et fortsatt lønnsfradrag, men påpeker at det å foreslå dette ligger utenfor mandatet. Det fremmes også forslag om at gevinst ved salg av goodwill skattlegges som personinntekt.

Uttaksutvalgets forslag til beskatning av selvstendig næringsdrivende vil medføre en betydelig økning i beskatningen for selvstendig næringsdrivende.

Som nevnt innledningsvis har advokatfirmaet Selmer, på oppdrag fra de tre store næringsorganisasjonene, analysert virkningene av den nye skattereformen. Resultatene foreligger i rapporten "*Mikroøkonomiske konsekvensanalyser av ny skattereform*". Analysen er som nevnt gjennomført for tre forskjellige foretaksformer med forskjellig sammensetning i bruken av arbeid og kapital, og varierende lønnsomhet;

Foretak 1: Realkapitalintensivt (lavest lønnsomhet)

Foretak 2: Blanding av realkapital og humankapital (middels lønnsomhet)

Foretak 3: Humankapitalintensivt (høyest lønnsomhet)

Konsekvensanalysen av skattereformen for de ulike enkeltpersonforetakene oppsummeres som følger på side 7:

"Når de tre foretakstypene er organisert som enkeltpersonforetak viser hovedresultatene for eieren og foretaket sett under ett en absolutt økning i effektiv skattesats på henholdsvis 0,1, 7,9 og 11,5 prosentpoeng. Den relative økningen i effektiv skattesats er imidlertid i området 20% til 35% for de to

foretakstypene som har økning. Dette representerer dermed en sterk skatteskjerpelse for foretakstype 2 og 3. Prinsippene for beskatning under foretaksmodellen er relativt like som under delingsmodellen, og skatteøkningen er et resultat av bortfallet av lønnsfradraget. Ettersom foretakstype 2 og 3 er mer humankapitalintensive enn foretakstype 1, er effekten derfor størst for disse foretakstypene.

For ikke-delingspliktige enkeltmannsforetak er det eksempler på en skatteskjerpelse på 20 prosentpoeng. I hoveddelen av eksemplene vises det en skatteskjerpelse på 9 til 12 prosentpoeng."

De mikroøkonomiske konsekvensanalysene viser til dels meget sterke skatteøkninger for enkeltpersonforetakene. For å motvirke dette er det nødvendig å videreføre lønnsfradraget og på samme måte som vi ellers foreslår for aksjonærmodellen og deltakermodellen, åpne for at de aktiva som inngår i skjermingsgrunnlaget kan bli fastsatt ut i fra sin faktiske, markedsmessige verdi.

De samlede virkningene av eierbeskatningen er like viktig for de selvstendig næringsdrivende som for eiere som omfattes av den vedtatt aksjonærmodellen og den foreslåtte deltakermodellen. Når utvalget ved beskatningen av enkeltpersonforetak ikke legger opp til en valgfrihet med hensyn til beskatningstidspunkt, er det desto viktigere at den valgte modell ikke øker skattetrykket for de selvstendig næringsdrivende.

3.1 Skjermingsrenten og risikotillegg i en kildemodell for selvstendig næringsdrivende

Utvalget foreslår at skjermingsrenten i foretaksmodellen skal være noe høyere enn risikofri rente, omtrent på nivå med kapitalavkastningsraten i dagens delingsmodell. Dette er fra utvalgets side en kompensasjon for manglende valgfrihet for tidspunkt for beskatning.

Utvalget skriver på side 83 i innstillingen:

"Utvalget foreslår at skjermingsrenten i foretaksmodellen skal være noe høyere enn risikofri rente, omtrent på nivå med kapitalavkastningsraten i dagens delingsmodell, hvor risikotillegget har vært angitt til 4-6 prosentpoeng. Dette skyldes for det første at skjermingsrente i foretaksmodellen må benyttes også på fremmedkapitalen (gjelden) ved beregning av personinntekt, og ikke faktisk gjeldsrente. Årsaken til at faktisk gjeldsrente ikke benyttes, er at det ville gi forskjellsbehandling av gjeld i og utenfor virksomheten, noe som anses uheldig. Bruk av risikofri rente vil innebære at det for virksomheter med høy gjeldsgrad og høye lånekostnader kan bli beregnet høyere personinntekt enn alminnelig inntekt. Det vil si at reglene som skal skjerme deler av overskuddet mot ekstra beskatning, får motsatt effekt ("skjermingstillegg"). For å unngå et slikt resultat, er det nødvendig å benytte en rentesats som ligger over risikofri rente, jf. nærmere omtale i

avsnitt 13.3. I gjeldende delingsmodell er problemstillingen tilsvarende, og risikotillegget i kapitalavkastningsraten avhjelper dette problemet”.

Bruken av det høye risikotillegget i foretaksmodellen begrunnes videre som følger på side 84 i innstillingen:

”Ut fra et nøytralitetshensyn ville det være riktig å ha en utdelingsmodell for enkeltpersonforetak på samme måte som for deltakerlignede selskaper og aksjeselskaper. Utvalget har ikke funnet grunnlag for å anta at en slik utdelingsmodell lar seg etablere uten så kompliserte regler og så store praktiske administrasjons- og etterlevelseskostnader at dette vil gi en god løsning. For å kompensere for manglende valgfrihet for tidspunkt for beskatning for enkeltpersonforetak, foreslår utvalget at risikotillegget i skjermingsrenten også brukes som et instrument for å avhjelpe denne forskjellsbehandlingen. Her vil utvalget også vise til at det på andre områder ligger an til innstramminger for enkeltpersonforetak som kan gjøre denne organisasjonsformen mindre foretrukket. Utvalget vil også minne om at gründervirksomheten ofte vil ha enkeltpersonforetak som foretaksform.”

Norges Rederiforbund støtter Uttaksutvalget når det foreslår å innføre et risikotillegg i skjermingsrenten tilsvarende kapitalavkastningsraten i dagens delingsmodell.

3.2 Skjermingsgrunnlaget må gis et "lønsfradrag"

Uttaksutvalget viser til at det i Skattemeldingen og Ot.prp. nr. 1 (2004-2005) er forutsatt at lønsfradraget skal fjernes. I utvalget er det imidlertid delte oppfatninger om hensiktsmessigheten av en slik løsning, men utvalget har på grunn av føringene i mandatet ikke gått inn på en nærmere diskusjon i innstillingen om en eventuell innføring av et lønsfradrag.

Etter Rederiforbundets syn er en gjennomgang og diskusjon av behovet for et lønsfradrag i foretaksmodellen påtrengende. Særlig i lys av at utvalget viser til at det har vært særlige skatteskjerpelser for enkeltpersonforetak de senere år, samt at foretaksmodellen i realiteten er en videreføring av den eksisterende delingsmodellen. Utvalget skriver følgende om utviklingen i beskatningen av enkeltpersonforetak og forholdet til et skjermingsregime på side 83:

”Finansdepartementets forslag til skjermingsmodell for enkeltpersonforetak i skattemeldingen bygger på prinsippene om skjerming og løpende ekstrabeskatning, og utvalget mener derfor at en skattemodell for selvstendig næringsdrivende bør ta utgangspunkt i en skjermingsmodell. Utvalget vil imidlertid påpeke enkelte elementer i skjermingsgrunnlaget mv. som bør endres dersom en slik modell skal gjelde ved siden av utvalgets forslaget til deltakermodell. Utvalget viser blant annet til at de senere års utvikling i skatte- og avgiftssystemet har vært annerledes enn man har forespeilet seg. For enkeltpersonforetak har denne utviklingen, antagelig uten at det er tiltenkt, medført en faktisk skatteskjerpelse. I tillegg kommer

effekten av merverdiavgiftsreformen, som berører mange enkeltpersonforetak ved at det ble innført merverdiavgift på salg av tjenester”.

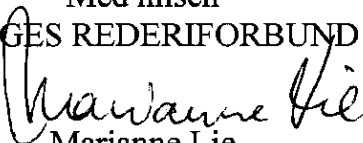
For å hindre en åpenbart utilsiktet skatteskjerpelse er det etter Rederiforbundets oppfatning nødvendig å videreføre lønnsfradraget.

Utvalget påpeker for øvrig at den omfattende og økende bruken av minstefradraget som et skattepolitisk virkemiddel virker i disfavør av selvstendige næringsdrivende, noe som er uheldig.

IV Avslutning

Norges Rederiforbund representerer den delen av næringslivet som har de beste forutsetninger for å følge, og nyttiggjøre seg en sterkt økende global verdiskaping innenfor privat eid næringsvirksomhet og kapitalforvaltning. Det er med sterk beklagelse vi må konstatere at vi ser en bevegelse av de samlede rammebetingelser som fester stor usikkerhet til Norge som sted for utøvelse av en globalt konkurranseutsatt, privat eid næringsvirksomhet.

Det er helt avgjørende at den nye skattereformen får en utforming som ivaretar den private kapitaldannelsens konkurransedyktighet i Norge. Det må skapes trygghet for at formuesskatten blir avskaffet. I forhold til utbytte- og uttaksbeskatningen må det etableres et skjermingsregime som fullt ut reflekterer den egenkapitalen som arbeider i bedriftene.

Med hilsen
NORGES REDERIFORBUND

Marianne Lie
Adm. direktør

Kopi: Nærings- og handelsdepartementet
Statsministerens Kontor
Stortingets Finanskomité
Stortingets Næringskomité

Vedlegg: "*Mikroøkonomiske konsekvensanalyser av ny skattereform*", av siviløkonom Petter Aabø i advokatfirmaet Selmer